

Akavan Erityisalojen lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/33301/2025

Akavan Erityisalat kannattaa ehdotusta, joka mahdollistaisi 25 vuotta täyttäneelle työnhakijalle opiskella rajoituksetta avoimia korkeakouluopintoja työttömyysetuutta menettämättä. Avoimet opinnot mahdollistaisivat myös päivittää, täydentää ja ylläpitää oman alan osaamista. Ne ovat olennainen keino saada tukea omaan työllistymiseen.

Huomiot työttömyysturvalain muutoksista

Ehdotetulla työttömyysturvalain muutoksella on tavoitteena helpottaa työttömien työnhakijoiden avointen yliopisto-opintojen ja avointen ammattikorkeakouluopintojen opiskelumahdollisuuksia, sekä vähentää työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin liittyvää hallinnollista taakkaa.

Työttömyysetuudella opiskeluun liittyvä työttömyysturvalainsäädännön monimutkaisuus on johtanut tarpeettomaan tempoiluun viranomaisten linjausten kanssa. Virkailijan vaihtuessa myönteinen päätös on saattanut muuttua kielteiseksi ja johtaa tuen takaisinperintään.¹ Vaikka kyseessä ovat olleet yksittäistapaukset, jokainen tapaus on ollut saajalleen ainutlaatuinen ja kohdannut jo valmiiksi hauraassa tilanteessa olevaa työtöntä henkilöä. Tilanteiden kestättömyyttä korostaa, että virheiden korjaaminen hakijan eduksi vie tavanomaisesti aikaa.

Akavan Erityisalat pitää tärkeänä, että työttömyysturvaa koskeva sääntely on selkeää ja johdonmukaista. Viranomaisten linjausten tulee voida toteuttaa hyvään hallintoon kuuluvaa palvelun asianmukaisuuden periaatetta ja luottamuksensuojaa.

Akavan Erityisalat haluaa kiinnittää huomiota muutoksen voimaantulon mahdollisiin vaikutuksiin parhaillaan omaehtoisesti avoimia korkeakouluopintoja suorittavien henkilöiden asemassa. Jotta tällaisia henkilöitä ei epähuomiossa ohjattaisi ammatillisten opintojen pariin, on tärkeää että Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistus asiassa tulee olemaan riittävän yksiselitteistä.

¹ EOAK/2541/2022, <https://www.is.fi/taloussanommat/art-2000011752102.html>

Huomiot esityksen vaikutuksista ja vaikutusarvioista

Akavan Erityisalat pitää arvokkaana ehdotuksen mahdollistamaa tiedon keräämistä siitä, miten työttömyysturvalla opiskeluun kohdistuvien rajoitusten lieventäminen, yhdessä työttömän muiden velvollisuuksien kanssa vaikuttavat työllisyyteen, työttömien työllistymiseen, opintoihin osallistumiseen, osaamisen kehittymiseen sekä työuralla etenemiseen. Konkreettinen tieto muutoksen vaikutuksista hyödyttää arviointia vastaavan soveltamisesta myös muihin työttömyysturvan saamisen edellytyksiin, esimerkiksi yrittäjien osalta.

Arvio tutkinnon suorittamista koskevan esityksen ja työttömien avoimen opiskelun helpottamisen yhteisvaikutuksista

Akavan Erityisalat kannattaa kaikkia toimenpiteitä, joilla sujuvoitetaan korkeakoulutukseen pääsyä. Korkeampi koulutustaso on yhteydessä parempaan työllisyysasteeseen ja tuottavuuteen, mikä tukee julkisen talouden kestävyyttä. Tavoite on tärkeä sekä yksilöiden että koko yhteiskunnan näkökulmasta. Akavan Erityisalat katsoo että tätä tavoitetta palvelee mahdollisuus opiskella avoimia korkeakouluopintoja työttömyysturvalla.